

גידול תורמוס ההרים בגן הברוש

כתבה: פטריסיה עמר

אנו בגן "ברוש", אשר נמצא ביישוב תל-מונד, בפיקוחה של המפקחת אולי קורן, התנסינו בתהליך זריעה, מעקב ותיעוד של התורמוס, מזרע לזרע.

במסגרת הלימודים במרכז "דע-גן", קיבלנו במתנה את זרעי התורמוס. הצגתי בפני הילדים את הזרעים שניתנו לי, אך לא ציינתי את שמם. התחלנו תהליך של חקירת הזרעים, ע"י התבוננות בזכוכיות מגדלת, איור מדעי, תיעוד הזרעים, וחיפוש במקורות מידע.

לאחר שזיהינו את הזרעים, כזרעי תורמוס, השארנו את הזרעים בתוך כלי מים לכמה שעות, ולאחר מכן, העברנו כל זרע לתוך עציץ קטן עם אדמה.

לאחר מספר ימים, הצליחו הילדים לראות את הנבטים. בחרנו שטח בחצר הגן, על מנת להעביר אליו את הזרעים מהעציץ הקטן לאדמה המרווחת, והגדרנו איזור זה כחלקת פרחי הבר.

בחלקה זו קבענו שלטים שהכינו הילדים בעצמם.

כל ילד צייר את הפרח שלדעתו עתיד לפרוח, עקבנו אחר תהליך הצמיחה, תוך כדי תיעוד בלוח שנה, חיכינו בסבלנות... עד אשר ביום ה- 74 צמח הניצן הראשון.

בכל אותה תקופה על מנת לזרז את הצמיחה, השקנו את החלקה במי גשמים ובמי מזגנים. התפעלנו מהתורמוסים בשיא תפארתם ותפוחתם. גילינו את התפרחת הכחולה היפה, וכן את צורת העלים המיוחדת רק לתורמוס- 11 עלעלים שמרכיבים את עלי התורמוס. במהלך חקר פרח התורמוס, הבנו שהתרמילים צריכים לעבור דרך ארוכה, עד אשר אפשר יהיה לקטוף אותם- הם מתייבשים, מסתלסלים, והזרעים הבשלים אט אט נופלים.

הנמלים בגננו גילו את חלקת האלוהים הקטנה והחלו לחורר ולאכול את פנים התרמילים, לכן החלטנו לקטוף את התרמילים בטרם עת ולייבש אותם בעצמנו. למרות שלא ידענו אם יבוש זרעים באופן מלאכותי, יעבוד, החלטנו לקחת סיכון.

בכל יום ירדנו אל החצר, בדקנו את החלקה וקטפנו את התרמילים שנראו לנו בשלים. הילדים אהבו לתעד, צפו בכל פעם בחלקה, התבוננו בשינויים המתרחשים יום יום. גילינו שתוך 3,4 ימים התרמילים הצטמקו, התייבשו, הפחיתו מנפחם, ונעשו קשים. במקביל לפריחה- הכנו קונוסים מנייר עיתון- בתוכם הנחנו את הזרעים על מנת לקחתם הביתה. כמובן שדאגנו להשאיר חלק גם לשנה הבאה.

הצמדנו לכל קונוס, הסבר על התהליך, ועל הפרח עצמו. כל ילד לקח קונוס עם זרעים הביתה. בדרך זו הפצנו את הזרעים גם לחצרות של בתי הילדים.

הפרויקט תרם מבחינה רגשית: ליכולת של הילד לחכות בסבלנות להופעת השינויים ההתפתחותיים של הצמח, הילדים למדו להתמיד בטיפול ולקבל אחריות בטיפול.

בנימה אישית, גננת שענינה בורקות בראותה את הזרע ואת הכוח הנפלא של הבריאה הטמון בכוחו, תגרום לכל ילד להיות בוגר אחראי לאוצרות הטבע, תעורר פליאה, אהבה, ודאגה לסביבה לדורות הבאים.

